

**PWÖC JĪ JØØA NYÖÖDÖ KIPER MAN RANG JÖÖT
DĒĒR NYILAL MANA NYÄÄN NA LWARØ KI GØ**

**NEBRASKA PØRØGRAM MAR RANG JÖÖT DĒĒR
NYILAL MANA NYÄÄN NA LWARØ KI GØ**

(Cäk göörrø ka dwää abirieø 1, 2008)

ANUAK

(KAR LUUM JÖÖT DĒĒL KI KØNG U DHAANHØ MAR NEBRACKA)

RANG JÖÖT DĒĒR NYILAL MANA NYÄÄN NA LWAARØ KI GØ TIERE AGĪNA NGØ?

Rang jööt dĒĒr nyilal mana nyään na lwarø ki gøni beeye gin mo di tiïo Nebracka cooth kany wø dee nyilal mo nyään mo lwarø kigø. Ena rang remø mar nyilal nee joot man näk mo da gin mo gwäyyø dĒĒre wala bunggø. Ba løny ki man rangi gø ki wangi keere man näk mo nyilal mari da gin mo gwäyyø dĒĒre. Manynyagø nee rem nyilal mari rang kiper nee giia no gwäyyø dĒĒre joot.

Ateeng nga ni jööt dĒĒre rang? Beegi obwöre bĒĒt mo lwarø ki geni Nebracka no remø margi rang.

Nyilal mara jööt dĒĒl mare neeni nidii? Nyi remø mo thiinh di lwørø yi opuny tier nyilal. Køøre remøgø di jäängø kar rang mar obwöre mo lwarø kigi nee rang kiper giï mo gwäyyø dĒĒr nyilal man cäänø kipere kany yi wĒĒlø man en.

Rang jööt dĒĒl mar nyilal pere lethe kiperngø?

Ciik köö, ni nyiubwöre do rangø kiper nee *time ni løny ki man män gin mo dwøøga ngethgi* wala acaare mogi piny wala teeng jammi møøk mo räányø ki nyilal nee ba tägi. Jammi mo løny ki man gwäcgi dĒĒl mo wäri ni rangngi ii, beegi jammi mo løny ki køny øt jaath. Ciin øt jaath bang køny mar AKiim, løng ki man køny täw wic wala døøn acaara piny, ki täwe ma teengi teengi kĒĒl thøø. (*Da døøn ngeth piny wala acaara, ki täwe ma teengi teengi kĒĒl thøø mo ba løny ki man joodi ki yi ling rang man.*)

Nyilal mara jööt dĒĒre orangi yi wäne?

Døktør mari, remø mar nyilal lwøre lwørø kiper nee rang kanyo poode ni nyilal poot kär käl wøk ki øt jaath. Ba ni näk mo yiini ki nyilal mari uunu laar ci paac ni caae ma 24 poot kär pääng, manynyagø nee remø mar nyilal nøøyi ki rangngø ni nire poot na jwøk aciel. Øt-jaath løny man mäánye ki kany mør mo løny ki man duuy yie kanyo poode ni yi poot kär aa paac ki øt jaath. Ba ni näk mo ba løny, manynyagø nee yi cäänø ki Døktør kiper nee remø mar nyilal nøøyi ki rang.

Obwöre mo lwarø paac ki geni: Obwöre mo lwarø paac ki geni, poot manynya gi thuwø nee jööt dĒĒl margi rang kiper täwe møøgø. Jøøa nywøl nyilal wala ngata kiith dhaahnø kar lwaar na göør nyeng-gø piny, løny ki man cäänø ki døktør ni thøørgi luum rang jööt dĒĒr nyilal. Gina joot ki køør rang, manynyagø nee lwør ki yiith caae ma 24 wala 48 køør lwaar. Kiper ni näk da gin mo manynya køny mar akiiim, nee laar køny ki kany mo yie cään. KĒĒl ni näk nyilal onø bĒĒdø ki jwøk aciel wøk cøøn, poot manynyagø nee jööt dĒĒre rang. KĒĒl na näk mo nĒĒni kere caaa onø pöødhø ni nyilal oløny ni riek, poot manynya køny mar akiiim kiper jammi møøk mo løny ki man gwäcgi dĒĒre.

JAMMI MO WØ GWÄYYI DĒĒL WØ RANGNGI NEBRASKA COOTH AGĪIA NGØØNI?

Bung Baadiman mana cwəl ni b dĒĒL (Biotinidase Deficiency)

(BYE-o-TIN-I-days) beeye taw wala gin mo gwäyyø dĒĒt obwöre mo ööy ka ri bung enjaim mana cwəl ni (biotinidase) dĒĒr nyilaal. Gin, löny ki man duunne dĒĒr nyilaal ki gin ma gir bung accara wala pøøl, ki bung pith mo nyilaal laara öö maal kigø, ka ajwäaa, ki meng. Löny ki man ö jammi møøgø ni mäni ki man tägi ni näk mo nyilaal olaar käl bang køny mar akiim omooy ki baadiman (biotin) kanyo poode ni nĳr kwøw moe bäät piny poot na jwøk aciel.

Taw taaa mo dhaanhø nywöli kagø (Congenital Adrenal Hyperplasia)

(Congenital A-DREE-nal Hyper-PLAY-zia) taw mo tĳya taaa no wĒĒnø beeye taw mo käla ri bung gin wø cwəl na enjaim dĒĒl. Ni näk mo enjaim otimø ni bungø, taaa timø ni tĳya nyi "øørmøn" mo thiinh otĳic jammi møøga ni thöøth. Obwöre møøk mo dĒĒtgi ogwäyyø ki køør taw man, löny ki man rwääny jwĳicgi ni cwöøba dĒĒtgi jaak. Taw man löny ki man kønyi ni näk moo laar ngook ki cip øørmøøn jĳ nyilaal.

Taw goorre mo dhaanhø nywöli kagø (Congenital Primary Hypothyroidism)

(HIGH-po-THIGH-roid-ism) Taw goorre mo wø en cwaak beeye taw mo käla ri bung øørmøøn mo rømø kiper dĒĒl mo käla ri goorre mo wø en cwaak. Gin mo taw manøgø laar ka ngäc kigø, beeye døøn acaara piny ki pith mo paththa kare. Ni näk mo nyilaal olaar kĳth bang køny mar akiim kiper taw man, olaari mooc ka jer gø ni juu moa beede wøk poot nøk, taw manøgø aay.

Arøppa beeye taw mo mäna jwĳiy (Cystic Fibrosis)

(SIS-tic FY-bro-sis) Arøppa beeye taw mo jwĳiy di tĳiø ni teek. Ni beeye taw mo löny ki man time ni käla ri jøøa nyöødø. Arøppa löny ki man mak dhaanhø ki jĳithe ma teengi teengi. Taw manøgø tägi na aøøla mo ba aay, mo köør dhaahnø ee tĳiø ni lweyyø ni ngĒĒt dhaahnø di mieø. Cwĳiny døøye mo laar ki cam, ba dhaanhø piith ka pith mo paththa kare. Wääch wøk bang laac moa døøngngø døøye mo päl døc ni beeye laac mo riek mo dĒĒre da käär. Ba ni näk mo laar kĳth bang køny mar akiim, jiy mo näk mo dĒĒtgi ba døøngngi, löny ki man døøng dĒĒtgi ni piithgi. Ba ni näk mo deer nyilaal olaar rang ojoodi timø ni beegi jiy mo nøøk keergi no kĳth øt-jaath. Ni näk mo dĒĒr nyilaal di rangnge cooth, löny ki man män taw man nee ba täge; ni ö taw käwi ni time ni thiinh.

Taw mo käla ri bung løø mar sukär dĒĒL (Galactosemia)

(Guh-LAK-toe-SEE-me-ah) Taw mo käla ri bung løø mar sukär dĒĒl beeye taw mo käla ri bung løø mar cukär mana en dĒĒl ni wø cwəl ni "galactose". Cukär manøgø, di joodø ri caaa thunhö mo wø dhwøth nyilaalli köø menni. Ni näk mo cukär manøgø otimø ni päl yi dĒĒl, löny ki man raany wang, ki cwiny, ki ngeth kĒĒl. Ki kwør møøk löny ki man time ni jwĳiy di rwäänyø. Ba ni näk mo ree ee laar nyooth, löny ki man joy ki cip cam mo beer mo ena kur keere jĳ nyilaal.

Tāw remø mana nāk mo ree da jam kwøw (Hemoglobinopathies)

(He-ma-glow-bin-OP-ah-thees) Tāw remø mana nāk mo ree da jam kwøw beeye tāw mo kāla ri remø mana nāk mo ree da jam kwøw. Tāw manøgø ööy ka ri gwäc jammi moa kwøw (cells) ni wø en yi remø mana kwaar gi ki man cwøl na "anemia" wø käl thinh remø dëel. Nyilaal mo dëere da tāw mar bung remø mana nāk mo ree da jam kwøw, lony ki man jite ki "anemia", ki rääm mo yi bäär, ki gin mo ngeera gø ki jammi mo leth mo pii dëere mo lony ki man rwäänygi jwiic dhaanhø. Ni nāk mo dhaanhø laara ci bang køny mar akiim omooy ki jer tuwöngi (antibiotics), ocwøbi ki jath, no dwäte ki pwöc mar jøøa nyöödö, lony ki man køny tāw manøgø. Ni nāk mo jammi mo caala moi nø otiiö ni nyilaal pot maar, lony ki man ö tāwe mo leth ni tiic ngwiili ni nøøk.

Tāw mo kāla ri bung gin wø løc maaw (räämmö) yi dëel

(Medium Chain Acyl Co-A Dehydrogenase Deficiency (MCAD))

(Medium Chain A-seal Co-A Dee-HIGH-dra-gen-AZE Deficiency - MCAD) Tāw bung løc maaw beeye tāw mo kāla ri bung løø mar maaw yi dëel, mo ööy ka kanyo ö gin wø løc maaw wø tīme ni ba tiiö na kare; otīme ni maaw ba lony guure. Kany wø nāk mo nyilaal mo bung gin wø løc maaw dëere (MCAD) otimö ni tuu wala obëedö ki kany mo yie bäär in kär cämö, cukär mana en dëere døøa piny døc kiree, ni magi na tāwi man wø tiic ec nee "cam ba guure". Bung guur cam ec, lony ki man duunne ki gin mo ngeela dhaanhø, ki gin mo mäna jwiiry, ki gin mo meyya weny dhaanhø ni nāk dhaanhø wala ngeth dhaanhø di raanynyø. Ba ni nāk mo nyilaal jööt dëere di rangngø, lony ki man wø täwgø ni laari joot ni nyuuthe moe poot kär tägo. Kiper manøgø nø, jøøa nyöödö manyagø nee nyilaal tiicgi nee ba bëede ki kany mo yie bäär ni kär cämö. Ni bëetgi ni kany kithgi nyilaal bang køny mar akiim yie ngäcgi, kiper nee tāw manøgø manøgø mäni ki man täge. Cam mo beer mo pere leth mo en kur kere lony ki man cibī jī nyilaal ni mäna gin mo raac nee ba täge.

Jammi møøk mo lony ki man rangi ki køør gwäyyø mar gin wø løc maaw beegi,

- Carnitine Uptake Defect
- Long Chain Hydroxyacyl-CoA Dehydrogenase Deficiency (LCHAD)
- Trifunctional Protein Deficiency (TFP)
- Very Long-Chain Acyl-CoA Dehydrogenase Deficiency (VLCAD)

Tāw mo mäna dëel ki man køny dëere ki Amino acid gin mo pere leth kiper dëel Phenylketonuria (PKU)

(FEE-nil-KEE-tone-u-ree-ah) Tāw mo mäna dëel ki man køny dëere ki Amino acid gin mo pere leth kiper dëel beeye tāw man wø ööy ki køør man wø öö nyilaal mo dëere da täwgø odhätthe ki man guur gin wø cwøl ni "phenylalanine" gin mo kara keenhnhø mo pere leth kiper dëel. Phe gin ni caal keenhnhø en ni cwøl na amino acid en, joota yi cam mo dëere da prøtin teeng ka caak, rīngö, tøng-gwenø ki maar dhieng mana nāk mo tal. Ni nāk mo keenhnhø otimö ni päl yi dëel, lony ki man raany "nerve" gin mo kara läär ni wø tiic dëel nee jwöde ki jammi, ni tiic ngeth nee bëede ni tiiö ni duune ki døøn acaara piny wala pøøl. Ba ni nāk tāw manøgø laar ka joot ni piny poodi otäg nyilaal ki caam ki

cam, lony ki man män døøøn ngeth nyilaalli piny këet. Jammi møøk mo lony ki man rangi ki køør gwäyyø mar Amino acid beegi,

- Argininosuccinic Acidemia (ASA Lyase deficiency),
- Citrullinemia,
- Homocystinuria,
- Maple Syrup Urine Disease (MSUD),
- Tyrosinemia

Bung Tiic mar Organic Acid

Jammi mo caala moi nɔ lɔny ki man dee giɪ ma teengi mo duugi duuɔ dɛɛt obwɔre mo lwaarɔ ki geni ki mano tɔgi ki ri tɔw mo jɔɔt kɛɛl mano piie ri mana leth dɔc. Ni beeye bung tiic mar kemikalli mo wɔ tiic dɛɛl ni kwɔw (metabolic criss), ki ri wenyɔ, ki lɛɛr, ki jap dɛɛl mɔɔga. Nyilal mo deere da teeng jappɔgɔ lɔny ki man laar timɔ ni tuu ni time ni di ngeerɔ, ni rwɛɛnyɔ ki dɛɛre, ni thɔɔe ni nɔk mo eni kɔr kith bang kɔny mar Akiiim. **Jammi mɔɔk mo lɔny ki man rangi ki kɔr gwɛyyɔ mar organic acid beegi,**

- Beta Ketothiolase Deficiency
- Glutaric Acidemia type I (GA-I)
- Isovaleric Acidemia (IVA)
- Methylmalonic Acidemia (mutase)
- Methylmalonic Acidemia (Cbl. A, B & C)
- Multiple Carboxylase Deficiency
- Propionic Acidemia (PA)
- 3-Methylcrotonyl-CoA Carboxylase Deficiency
- 3-Hydroxy-3 Methylglutaric Aciduria (HMG)

Ginu joot ki kɔr rang Ojooda gɔ kaaa?

Dɔktɔr mar nyilal mari lɔny ki man lwɔr gina joot ki kɔr rang bang jɔ Øt-jaath. Ki kwɔre mo thɔɔth beeye kanyo ɔɔ nyilalli mari mana lwaarɔ kigɔ ni dɛɛre jɔɔt no rang dɛɛre.

Agine ni tɔgi ni nɔk mo kanyo rang jɔɔt dɛɛl mar nyilal da gin mo gwɛyyɔ mo joodɔ dɛɛre?

Ni nɔk mo da "gin mo joodɔ" ki kɔr mo rang jɔɔt dɛɛl mar nyilal, nyoothagɔ ni nyilal mari lɔny ki man dee gir piny aciel mo gwɛyyɔ rɔk moa cɛɛnɔ kipergi maal kanyo ii. Ki kwɔr mɔɔk gir piny mo Gwɛyyɔ lɔny ki man joodi dɛɛr nyilal mo bung gir piny dɛɛre. Gin mo gwɛyɔ ba lɔny ki man puti joot ki yi rang aciel keere. Manynygɔ nee nyilal cɛng rangngɔ nee joot dɔɔc man nɔk mo da gin mo gwɛyyɔ dɛɛre.

Ni nɔk mo yiinɔ pɛɛnyinyɔ kiper nee nyilal mari cɛng rangngɔ, manynygɔ nee yi laari ɔ maal ocii kuna cɛngi gɔ rangngɔ na nguunne joot. Ni nɔk mo lɔny, manynygɔ nee nyilal put tɔk ki man jite ki kɔny mar Akiiim kiper jammi mɔɔk mo rɛɛnyɔ ki ngeth nyilal nee jitgi ki jɔɔ man laargi mɛnɔ ki gɔɔni.

Akiperngɔ wɔ pɛɛny dhaanhɔ kiper nee nyilal mare "cɔk nwɔyyɔ ki rang?"

Ki kwɔr mɔɔk da gin mo bɔth ri rang. Kɔre ngata rɛngɔ lɔny ki man time ni bunge gin ma kere mo jooɔe joodɔ. Ni nɔk mo gin ma enɔgɔ nɔ otɔgɔ, nyilal cɔk ka nwɔyyɔ ki rang. Jammi mo jɔɔa nywɔl nyilal gi di pɛɛnyinyɔ kipergi nee nyilal cɔk nwɔyyɔ ki rang beegi ii :

1. Ni nɔk gina manynyi nee rang olaar kɔl ni nyilal poot kɔr ruu wɔk ki caae ma 24.
2. Ni nɔk mo remɔ man rang lwɔr ni nyilal dɛɛre onɔ kiththɔ ki remɔ mɔɔr mo pa mare wala beeye ki kɔr kanya kith remɔ dɛɛre enɔnɔ
3. Ni nɔk mo gina manynyi nee rang mana beer na nɔk ma kare kɔr lwɔrɔ teeng ka lwɔr remɔ mo nɔ talɔ.

REMØ MAR NYILAL MANO KÄL KIPER NEE RANG DI GWØØ

Remø mar nyilal mano lwør manynyagø nee ngäätthi man näk mo di gwøø. Ni lwør kaper gina lwøri kipere keere. Ni lwør kaper nee gina manynyi joot nee nyilal jite ki køny ki køøre. Ennø, kany wø rang remø yie, løny ki man kan remø kiper nïne mo jütö ki 90. Ba no time na køøre nïne ma 90, jø kar rang remø remø raanygi raanynyø ni nïne ma 30 pa kaale. Yi jöö mano raanynyi kigø beeye jöö mo bung gin mo løny ki man cägi jootø dëere këët. Man beeye jöö mo pere leth ki man gwøk wï kunhnhø dhaanhnhø kigø.

Remø mar nyilal mari, røk ba køny kigø øt-jaath mar jøa thöøth kiper kwäänö ni yi kär pëenyinyö kipere. Ba kar rang ki remø, remø mar nyilal løny ki man køny ree kigø wala man cïpgø kiper kwäänö mar kiïne kanyo näk mo nø ngäac ni luumgø bëädö no gwøø ni bung ngat caani jigø. Kar käänö mo dëere di kønyø ki remø mo cïp kiper nee jööt dëel mar nyilal rang kigø, manynya man gwøk ciik moa no käl akwöma wøk kiper gin mo raac mo duu kwäänö duuö dëer u dhaanhø. Ni beeye thääng tiet ciik mana en ri A tåk luup 46 ri ciiga akwöwa mana näk kwäänne 45 na käl wøk ri dwää abingween yi cwiir mana näk 2001.

Cäng remø mar nyilal mari mana näk mo ree ee maas no tal rangngø

Ka teeng mano kwaani gø yi bøøgø mano ööy, Nyilal mari man näk mo eni winyö di neenø. Døktør maru Obwöre mana no "ongäadhö" ki luum meng, løny ki man köøe ni yi rang man wø tiic ni rangnga yi dhi øtø mana käl jiyi yie tiic. Da yi rang mør mo per leth mo tii ni rangnga remø mana no tal mar nyilal mana lwaarø kigø ni pa remø mo lwøra cään këët. Kiper manøgø nø, ni näk mo nyilal oloodø ni yiththe ba winyö beeye gin mo pere leth ki man cäng winynyö mare nwøyyø ki rang ki yi rang man wø tiic ni rømme yi ling winynyö ni cwøl ni audiological diagnostic ki kany mo yie cään. Ni näk mo nyilal mari iththe ba winyö, løny ki man pëenyinyi døktør mar nyilal mari nee remø mana no tal cäng dwuö nee cäng rangngø kanyo poode ni poot kär ranynyø.

* * * * *

Luubo Mo Pere Leth:

Rang jööt dëer nyilal ba rang kiper nee dee täw mo di joodø døøc, ba beeye kiper nee nyilal mana lwarø kigø nee dëere "rang" mana näk mo da gin mo gwäyyø dëere nee laar joot; nee kith kar rang mana dwøng. Rang jööt dëer nyilal pa rang mo bung gin mo di kønyø; ba beeye rang ma adiëri mo gin mo gwäyyø dëer nyilal løny ki man laari joot ni jööt. Rang man ni rang jööt dëer nyilal kigø en, poot röömi ki rang man wø rang yi laboratori thuwø. Ba løny ki man ngäadhi bäre ni nyilal mano rang jaak ni da gin mo di ngieø dëere. Ba beegi obwöre moa näk mo margi onø pii kany mo raac, ni løny ki man ngec margi. Kiper manøgø nø, manynyagø nee ngac thuwø, ni ki kwör møøk løny ki man time "kere da gin mo joodø, ba gineca patha adiëri" wala løny ki man time ni "kere bung gin mo joodø dëer nyilal mana lwarø kigø, ni da gir piny jaak thuwø".

* * * * *

RANG NYILAL MAN NÄK MO ÌTHE WĪNYÖ

Ut jenni bëët lõny ki man rang-gi ìth nyilal man näk mo nyilal wĭnyö kanyo lwaarø kigø wala lõny ki man kithgi nyilal kany mør kiper nee wĭnynyö mare rang kør lwaar.

Man tim nyilaalli ni ba wĭnyö kany wø lwaarø kigø beeye gin mo tagø cooth. Ni näk mo bung wĭnynyö mar nyilal kär laar joot, lõny ki man tim kwäanyö mare ki dhøk, ki ööny maal mar nyilal, ki kwany göör in time ni teek. Ni näk mo bung wĭnynyö mar nyilal olaar joot olaari ngook ki kiththe øt-jaath bang køny mar akĭim ni dwäde abĭciel (6) poot kär

päng, lõny ki man køny nyilal nee laara kwänynyö ki cäänö ki dhøk këel ki luum göör thuwø.

Rang wĭnynyö mar nyilal beeye gin mo jööt mo bung gin mo käle mo raac; mo laar ka tiic ki kany mo yie cään jaak. Da jĭithe arieø mo neeni ki gøøni. Ni mana dikwøng, beeye ki man rang ngeth man näk mo ngeth duunnø ki dwøl (auditory brainstem response (ABR)). Rietgi beeye ki man rang thwøc ìth man näk mo da dwøl mo thiinh mo dwue dwuö (otoacoustic emissions (OAE)). Møøgø lõny ki man rangi ni nyilal obuttø wala eno nyikiil ni ba jaalli. Dwøl mano duuy ki ìth ni duuy ki ri gin wø wĭnynyö kigø mo thiinh, dwøl maneca di kwaan computeri ni päanggø kiper nee diët diët mare joot. Ena gin mo pere leth ki man ngäay man näk mo obwöre gi bëët mo lwaarø ki geni ba lõny ki man joodi man näk mo gi wĭnyö ki kør rang man. Manynyagø nee yi ling wĭnynyö margi bäre cäk rangngø døøc nee ngäc na adiëri man näk ma amane rigi ni ba wĭnyö nee joot. Beeye gin mo pere leth thuwø, ni näk mo yĭini ki døktør mar nyilal mari bung wĭnynye mar nyilal cängu ka rangngø ki man näk mo "di nyoodhø" ni nyilal wĭnynyö wala ba wĭnynyö.

Ni näk mo nyilal mari na neeni eni wĭnyö, ba nëeni kere da gin mo cäga gø tiiyö ni ba wĭnynyö, yĭini ki akĭim mar nyilal mari manynyagø nee nyilal bëède ni rangu rangngø døøc. Jammi møøk mo lõny ki man cäk nyilaalli timö ni ba wĭnyö kipergi beeye ni näk mo da dhaanhø mana käl jøøa nyöödö dëere dagø mo bëödö na miing, mo nywøø no dwat wala dëere da teeng täwe møøk. Rang wĭnynyö mar nyilal mana lwaarø kigø, bung gin nyoothe ni bung gin mør mo cäga tagø yi nyim. Lõny ki man dee gin mo tagø teeng ka bung wĭnynye mo tagi ka kør täwe ma teengi teengi.

Ni näk mo nyilal mari odëedö kere ba wĭnyö wala ojoodø ni ba wĭnyö, lõny ki man ö programi mar Atut Nebraska man wø gwøk jööt dëel ni wø cwøl ni "Early Development Network" ni køny yĭini ki man cäane ki øt göör mar Atut nee kunynye ki jöö man gwøk nyilal kigø këel jammi møøk mo kunynye kiper wĭnynye mare.

Ni Näk Mo Yi Manynya Jammi Møøk Mo Thööth Nee Ngäyï Kiper RANG BUNG WĪNYNYE:

Nee thäng wēēlō man ni kōō, "ni nyilaal mari wīnyō?"ni beeye man ni en yi wēēl nyilaal mana lwaergø kigø en. Ni näk mo thäng wēēlō man bunggø mo pīi bangi, lony ki man gööyï ko ogut man piny kany en jï EHDI:

Nee da piēc kiper luum rang wīnynyō ki gīn tiic kipere ki kør pørøgram mar Nebracka (NE-EHDI, lony ki man gööyï bang kar luum ngwiili ki kany køny u dhaanhø yie mar Nebracka ki ogut man: 1-402-471-6733.

Nee da piēc kiper luum køny mo yie cāän kiper jōöt dēēl mar jø Nebracka (Nebraska's **Early Intervention** Program), lony ki man pēēnyyi "Nebraska CHILDFIND" ki ogut man: 1-888-806-6287. Wala rang yi "www.nde.state.ne.us/ECH/EARLY/echp.htm.

Luup møøk mo lony ki man kunygi kiper rang rang remø (Blood-spot) mar nyilaal mana nyāän no lwaarø kigø

Nee da pēēc kiper rang nyilaal mano lwaarø kigø, lony ki man pēēny program mar Atut Nebraka ki Ogut man (402) 471-6733 or (402) 471-0374 wala e-mail newborn.screening@dhhs.ne.gov. kēēl web site man thuwø: www.dhhs.ne.gov/nsp/

Ni näk mo yï manynya man ngēēy ki wēēlō:

lony ki man pēēy ki Ogut man (402) 471-9731 wala yï jaānga fax jï "NNSP": fax 402-471-1863 wala jāāgi ki e-mail man newborn.screening@dhhs.ne.gov. kiper wēēlō man ni cwøl ni "nyilaal mari wīnyō? Wala nyilaal mari manynyagø nee wīnynyō mare cāng rangngø" Wēēlō manøgø dagø ki dhøgi møøga thuwø.

Nee yï manynyagø nee VIDEO mar rang jōöt dēēr nyilaal rangi, lony ki man ci yi ajāāb mar March of Dimes: www.marchofDimes.com. Ogøoyi "rang jōöt deer nyilaal kiper nee video jooti.

Wēēlō man ni na man køny jøøa nyöödō kiper luum rang jōöt deel mar nyilaal en jøøa tiicgø kiper nee pwöt nee päängngi jï jiy beeye jø cwøl ni V, ni beegi jø wø køny mēē ki obwöre kiper luum jōöt rang jōöt mar nyiobwöre mo lwarø ki geni ki kør pørøgram mar kunh u dhaanhø mar Nebracka (Title V, Maternal and Child Health Block Grant support to the Nebraska Newborn Screening & Genetics Program).

Jø kar luum ngwiili ki kany køny u dhaanhø yie na en Nebracka (Nebraska Health and Human Services System) dēētgi egi cibø ki man tiicgi gīn ma adiiri kiper nee jiy bēēt jītgi ki gum dēēl mar jītō ki tiic ni jøw rōōmi ni bung ajeeny mo di tiitō dēēt jiy.